

Sygn. akt III AUa 458/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Pietrzak
Sędziowie	SSA Marek Żurecki SSO del. Anna Petri (spr.)
Protokolant	Elżbieta Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2017r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego K. Ś.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku

z dnia 22 listopada 2016r. sygn. akt IX U 1564/16

oddala apelację

/-/SSA M.Żurecki /-/SSA J.Pietrzak /-/SSO del. A.Petri Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 458/17

UZASADNIENIE

Ubezpieczony K. Ś. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 17 czerwca 2016r. odmawiającej mu prawa

do emerytury. Domagał się jej zmiany i przyznania mu prawa do tego świadczenia, chcąc wykazać, iż w okresie od 1 maja 1983r. do 31 grudnia 1998r. pracował w warunkach szczególnych, zajmując stanowiska: kierownika robót, zastępcy kierownika grupy robót i kierownika grupy robót.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wobec nieudokumentowania

przez ubezpieczonego wymaganych 25 lat ogólnego stażu pracy. Podniósł, iż nawet, gdyby ubezpieczony pracował nieprzerwalnie od początku swojego zatrudnienia, tj. od 1 września 1976r., to na dzień 31 grudnia nie osiągnąłby wymaganych 25 lat ogólnego stażu pracy.

Wyrokiem z dnia 22 listopada 2016r. Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, iż ubezpieczony urodził się w dniu (...) Dnia 6 czerwca 2016r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z obniżonego wieku. Na dzień 1 stycznia 1999r. organ rentowy uwzględnił mu łącznie 22 lata i 4 miesiące okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 6 lat i 5 miesięcy pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Ubezpieczony nie kwestionował wymiaru swego ogólnego stażu pracy.

Wobec wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, Sąd Okręgowy oddalił wniosek ubezpieczonego o dopuszczenie dowodu z zeznań wnioskowanych świadków na okoliczność jego pracy w warunkach szczególnych.

Sąd I instancji uznał, iż odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Powołując się na przepis art. 184 i 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 748) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), Sąd ten wskazał, iż ubezpieczony bezspornie nie spełnia jednego z wymogów niezbędnych do przyznania mu prawa do emerytury: na dzień 1 stycznia 1999r. nie osiągnął wymaganego okresu 25 lat zatrudnienia. W ocenie tego Sądu, brak w powołanej regulacji przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień emerytalnych powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS posiadali wymagany okres ubezpieczenia (ogólny i szczególny), mogą realizować prawo do emerytury na dotychczasowych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32, art. 33, art. 39 i art. 40, więc również po dniu 31 grudnia 2008r.

Sąd I instancji podkreślił, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż organ rentowy prawidłowo ustalił, iż ubezpieczony udowodnił na prawo do emerytury na dzień 1 stycznia 1999r. łącznie 22 lata i 4 miesiące okresów składkowych i nieskładkowych, uwzględniając przy tym wszystkie złożone przez niego świadectwa pracy, czego ubezpieczony nie negował. Skoro zatem nie legitymuje się 25-letnim okresem ogólnego stażu pracy na dzień 1 stycznia 1999r., to znaczy, że nie spełnia łącznie wszystkich warunków niezbędnych do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikających z treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W takiej sytuacji, organ orzekający uznał za bezprzedmiotowe ustalanie lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Wobec powyższego, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd I instancji oddalił odwołanie, jako nieuzasadnione.

Apelację od tego wyroku wniósł ubezpieczony.

Zaskarżając wyrok w całości, domagał się jego zmiany, poprzez uchylenie i orzeczenie zgodnie z żądaniem ubezpieczonego lub uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego.

Apelujący podniósł, iż domagał się przyznania mu świadczenia emerytalnego w trybie art. 184 i art. 32 ust. 1 w związku z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W jego ocenie, przepis art. 184 cytowanej ustawy winien być stosowany w zakresie terminów wraz z przepisem art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który takowe uprawnienia uprzednio przedłużył do 31 grudnia 2008r., a w orzecznictwie wskazano, iż można je uzyskać również po tym terminie.

Zdaniem apelującego, nie sposób podzielić stanowiska Sądu I instancji również w tym zakresie, że ustawodawca ograniczył prawa do wcześniejszej emerytury wyłącznie do osób, które rozpoczęły pracę przed dniem 1 stycznia 1974r., bowiem żaden przepis ustawy tego nie stanowi. W przekonaniu ubezpieczonego, wymóg określony terminem do 1 stycznia 1999r. obejmuje jedynie okres pracy w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze. Nie sposób również praw ubezpieczonego wywodzić z orzecznictwa pochodzącego z okresu pozbawienia Polek prawa do emerytury na okres siedmiu lat, a Polaków prawa do emerytury na okres dwóch lat. Z tych przyczyn, ubezpieczony domagał się uznania, że na dzień złożenia wniosku i na dzień wyrokowania spełniał przesłanki do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury, z uwagi na pracę w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd odwoławczy uznaje za własne ustalenia poczynione przez Sąd I instancji i podziela dokonaną na ich podstawie ocenę prawną zasadności odwołania ubezpieczonego.

Prawo ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku wynika z prawidłowo powołanego przez Sąd Okręgowy art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r., poz. 887 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą emerytalną, w myśl którego ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 tej ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym, niż określony w art. 27 ust. 1. W myśl art. 32 ust. 2 ustawy, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Z mocy art. 32 ust. 4 ustawy, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych,

tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Stosownie do § 3 tego rozporządzenia, do uzyskania prawa do emerytury wymagany jest dla mężczyzn okres zatrudnienia w wymiarze 25 lat. Przepis § 4 ust. 2 rozporządzenia przewiduje, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnie wiek emerytalny, wynoszący dla mężczyzn 60 lat i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Z mocy § 2 ust. 1 rozporządzenia, praca w warunkach szczególnych winna być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Jak słusznie zauważył organ orzekający, wszystkie przesłanki nabycia prawa do emerytury przewidziane powołanym wyżej art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, muszą być spełnione kumulatywnie. Jedną z nich stanowi osiągnięcie 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień wejścia w życie tej ustawy - 1 stycznia 1999r., co jest równoznaczne z rozpoczęciem pierwszego takiego okresu przed 1 stycznia 1974r. Nie sposób zatem zgodzić się z ubezpieczonym, iż regulacja ta takiego wymogu nie stanowi.

Skoro zatem ubezpieczony rozpoczął swój pierwszy okres składkowy później - od 1 września 1976r., przeto nie miał możliwości, by na dzień 1 stycznia 1999r. osiągnąć 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, co było pomiędzy stronami bezsporne. Nie spełnił więc warunku sine qua non, stanowiącego w myśl art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej podstawę nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku, jak słusznie ocenił Sąd I instancji.

Wbrew wywodom apelującego, ubezpieczony nie spełnił również wymogów do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej. Z mocy art. 46 ust. 1, prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r., a przed dniem 1 stycznia 1969r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

1. nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;
2. warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008r.

Tymczasem do 31 grudnia 2008r. ubezpieczony nie osiągnął wieku 60 lat określonego w powołanym wyżej art. 32, do którego odwołuje się przepis art. 46 ustawy emerytalnej.

Jako urodzony dnia (...) - na dzień 31 grudnia 2008r. miał zaledwie 52 lata, zamiast wymaganych na ten dzień 60 lat, co wyklucza możliwość przyznania mu prawa do emerytury także na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej.

Nie sposób przy tym zgodzić się z wywodami apelującego, zgodnie z którymi przepis art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej należy stosować w związku z art. 46 ust. 1 tej ustawy. Możliwość taką wyklucza brak stosownego odesłania w każdym z tych przepisów, pozwalającego na stosowanie go z drugim z nich. Jak wynika przy tym z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008r. (I UZP 6/08, OSNAPiUSz 2009r., nr 9-10, poz. 120), każda norma prawna z zakresu ubezpieczeń społecznych musi być wykładana ściśle, co oznacza prymat dyrektyw wykładni językowej w odniesieniu do pozostałych metod wykładni, w tym wykładni systemowej i wykładni historycznej lub celowościowej. Skoro zatem brak jakiegokolwiek podstawy prawnej pozwalającej na zastosowanie części przesłanek z jednego przepisu (z art. 46 ust. 1 dotyczących ogólnego stażu na dzień 31 grudnia 2008r.)

z innymi przesłankami z drugiego z nich (z art. 184 ust. 1 odnoszących się do wieku), przeto wobec niespełnienia przez ubezpieczonego wymogów do nabycia prawa do wnioskowanej emerytury na podstawie każdej z tych regulacji z osobna - świadczenie to mu nie przysługuje.

Sąd odwoławczy podziela przy tym stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2016r. (I UK 151/15, Lex nr 2050671), zgodnie z którym przepisy art. 46 i art. 184 ustawy emerytalnej stanowią autonomiczne i odrębne względem siebie podstawy nabycia prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., a przed dniem 1 stycznia 1969r. Przepis art. 184 tej ustawy odnosi się do ubezpieczonych, którzy do dnia jej wejścia w życie (1 stycznia 1999r.) nie osiągnęli jeszcze wymaganego wieku, o którym stanowią: art. 32, 33, 39 i 40, lecz w całości spełnili do tej daty ustawowo określone wymagania stażowe (tzw. ogólne i szczególne). Natomiast art. 46 ustawy emerytalnej daje prawo do emerytury tym ubezpieczonym, którzy wszystkie warunki określone w art. 29, 32, 33 i 39 (wiek emerytalny oraz staż emerytalny) spełnili do dnia 31 grudnia 2008r. (tak też wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 30 marca 2017r., III AUa 2237/16). Skoro oba przywołane wyżej przepisy w odmienny sposób normują prawo do emerytury w obniżonym wieku i nie zawierają odesłania jeden do drugiego, przeto nie mogą być stosowane łącznie i wybiórczo co do poszczególnych przesłanek, jak chciałby tego apelujący.

Tym samym, skoro ubezpieczony nie osiągnął wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 25 lat na dzień 1 stycznia 1999r., ani wymaganego wieku 60 lat na dzień 31 grudnia 2008r., przeto nie może nabyć prawa do emerytury w obniżonym wieku, ani na podstawie art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, ani w oparciu o przepis art. 46 ust. 1 tej ustawy, jak trafnie ocenił Sąd I instancji.

Mając powyższe na względzie, na mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację ubezpieczonego, jako bezzasadną.

/-/SSA M.Żurecki /-/SSA J.Pietrzak /-/SSO del. A.Petri
Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR